ทฤษฎี ปรัชญา ความรู้สู่การปฏิบัติ ในงานพยาบาลอนามัยชุมชน

พิมพ์ครั้งที่ 2

WY 106 พ718ท 2553
B0041232
ทฤษฎี ปรัชญา ความรู้สู่การปฏิบัติ...
ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา

โดย รศ.ดร.พิมพ์รรณ ศิลปสุวรรณ
ภาควิชาการพยาบาลการสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

หนังสือ
วิทยาลัยพยาบาลฯ นครราชสีมา

สารบัญ

		หน้า
	คำนำ	i
	สารบัญ	ii
บทที่ 1	**พยาบาลสาธารณสุขและมาตรฐานการปฏิบัติงาน**	1
	คำนำ	1
	✧ รากเหง้าเชิงประวัติศาสตร์	2
	✧ ความเชื่อพื้นฐานเบื้องต้นของพยาบาลสาธารณสุข	4
	✧ จุดเด่นของความสำเร็จในการทำงาน	7
	พยาบาลสาธารณสุขในปัจจุบัน	8
	✧ พยาบาลในฐานะที่เป็นวิชาชีพ	12
	✧ กฎหมายและใบประกอบโรคศิลปของวิชาชีพพยาบาล	15
	มาตรฐานการทำงาน	21
	✧ แนวคิดในการกำหนดมาตรฐาน	22
	✧ มาตรฐานของผลลัพธ์ทางวิชาชีพพยาบาล	24
	การปรับปรุงคุณภาพแบบพลวัตร	29
	✧ การปรับปรุงคุณภาพเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้ใช้บริการ	31
	✧ การประกันคุณภาพ	35
	ประเด็นปัญหาและแนวโน้มของการปฏิบัติวิชาชีพ	37
	สรุป	38
	เอกสารอ้างอิง	39
บทที่ 2	**การปฏิบัติงานพยาบาลสาธารณสุขในชุมชน**	43
	คำนำ	43
	ลักษณะการปฏิบัติงาน	44
	งานสาธารณสุข	44
	✧ สถานการณ์สาธารณสุขของประเทศไทย	46
	✧ กระบวนทัศน์ใหม่ในงานสาธารณสุข	49
	✧ งานสาธารณสุขมูลฐานของประเทศ	50
	ระบบบริการทางสุขภาพ	53

หน้า

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย 58

✧ ระดับบุคคล 58

✧ ระดับครอบครัว 58

✧ ระดับชุมชน 59

✧ สุขภาพอนามัยของประชากร 62

✧ ปัญหาและความต้องการของกลุ่มประชากรกลุ่มพิเศษ : กรณีศึกษา ในกลุ่มแรงงานอพยพ 64

✧ สิ่งกำหนดภาวะสุขภาพของประชาชนในแต่ละประเทศ 65

✧ ดัชนีชี้วัดสุขภาพของประชาชน 65

✧ การแก้ไขปัญหาสุขสภาวะและการเจ็บป่วยของประชาชนในสังคมไทย 67

✧ ข้อมูลสำคัญทางสุขภาพของประชากรในประเทศ 68

แนวโน้มของนวัตกรรมทางสาธารณสุขในอนาคต 69

องค์ประกอบระบบสุขภาพแนวใหม่ 70

✧ การประยุกต์สาระทางวัฒนธรรมในการปฏิบัติพยาบาล 79

✧ แบบแผนการให้บริการพยาบาลอนามัยชุมชน 83

การประเมินแบบแผนการปฏิบัติ 88

สรุป 91

เอกสารอ้างอิง 92

บทที่ 3 ธรรมชาติของปรัชญา : วิถีของ ารแสวงหาความรู้ความจริง 95

คำนำ 95

จุดกำเนิดของปรัชญา 96

การแบ่งสาขาปรัชญา 98

I. ปรัชญา จิตนิยม 105

II. ปรัชญา สัจจนิยม หรือวัตถุนิยม 106

III. ปรัชญาปฏิบัตินิยม หรือประสบการณ์นิยม 107

IV. ปรัชญาปฏิรูปโครงสร้างหน้าที่ทางสังคม 108

V. ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม 109

ห้องสมุด
วิทยาลัยพยาบาล นครราชสีมา

หน้า

ปรัชญาของวิทยาศาสตร์ 111

ปรัชญาวิทยาศาสตร์และการแสวงหาความรู้ 112

ความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ 115

ปรัชญาทางการพยาบาล 116

✧ ลัทธิพรตนิยม 117

✧ ลัทธิศรัทธาสถาบันนิยม 118

✧ ปรัชญาปฏิบัตินิยม 120

✧ ปรัชญามนุษยนิยม 122

การยอมรับสาระของปรัชญา 123

✧ ปรัชญาวิทยาศาสตร์ในกระบวนการพยาบาล 130

✧ ปรัชญาทางการพยาบาลและการพัฒนาระเบียบวิธี แสวงหาความรู้ 132

ปรัชญา : ความก้าวหน้าของความรู้ ความจริง ทางการพยาบาล 132

✧ จริยธรรมทางการพยาบาลและการพัฒนาความรู้ความจริง 133

✧ ความรับผิดชอบเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติงานพยาบาล 137

สรุป 142

เอกสารอ้างอิง 143

บทที่ 4 การแสวงหาและใช้ความรู้ในงานพยาบาลอนามัยชุมชน 145

คำนำ 145

ความรู้ 146

ความรู้ในงานพยาบาลอนามัยชุมชน 146

การแสวงหาความรู้สำหรับวิชาชีพพยาบาล 148

✧ ความรู้จากหลักฐานข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ 148

✧ ความรู้เชิงบริบทสภาพแวดล้อม 149

✧ ความรู้เชิงอุดมคติ 150

✧ ความรู้เชิงจริยธรรม 152

แหล่งทรัพยากรในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ 154

หน้า

✧ ความรู้สากลที่ปรากฏชัดเจนจากนักคิดทฤษฎี นักวิชาการ 154
✧ ความรู้จากการถอดบทเรียนจากการทำงาน
✧ ความรู้จากแบบแผนการดัดแปลงความรู้สู่การปฏิบัติ 157
✧ ความรู้จากการบริหารจัดการความรู้ในตัวบุคคล 158

การแสวงหาและใช้ความรู้ทางการพยาบาลสาธารณสุข 164

✧ มิติของคน 165
- ความเครียดของบุคคลจากวิถีการดำเนินชีวิตและการจัดการ 168

✧ มิติของสิ่งแวดล้อม 170
- ปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง 171

✧ มิติด้านสุขภาพ 173
- ดัชนีบ่งชี้ความสุขมวลรวมของประเทศ 177
- ภาวะสุขภาพในมุมมองของสังคมและวัฒนธรรม 178

✧ มิติพยาบาลอนามัยชุมชน 179
- แบบแผนการแสวงหาความรู้ในการพยาบาลร่วมสมัย 180

การแสวงหาความรู้ใหม่ของการวิจัย 181
- วัฒนธรรมการแสวงหาความรู้สำหรับพยาบาลอนามัยชุมชน 183
- หลักการสำคัญของการดูแลสุขภาพทางเลือก 186
- การแสวงหาและใช้ความรู้ผสมผสาน 187
- อุปสรรคปัญหาของการแสวงหาความรู้ใหม่ในกลุ่มวิชาชีพพยาบาล 191

สรุป 192

เอกสารอ้างอิง 193

บทที่ 5 ทฤษฎีการพยาบาลอนามัยชุมชน 197

คำนำ 197
หน้าที่ของทฤษฎี 198
ความสำคัญของทฤษฎีต่อวิชาชีพ 201

ห้องสมุด
วิทยาลัยพยาบาลฯ นครราชสีมา

	หน้า
ระดับของทฤษฎี	201
✧ ทฤษฎีแม่บททางการพยาบาล	202
✧ ทฤษฎีระดับกลางทางการพยาบาล	203
✧ ทฤษฎีในระดับปฏิบัติ	204
ผู้ริเริ่มทฤษฎีทางการพยาบาล	206
ยุคของไนติงเกล	206
ตัวอย่างรูปแบบต่างๆของทฤษฎีทางการพยาบาล	208
✧ ทฤษฎีการพยาบาล โดโรธี เอลิซาเบท โอเร็ม	209
✧ ทฤษฎีของฮิลเดการ์ด เพบพลาว และเวอร์จิเนีย แฮนเดอสัน	211
✧ ทฤษฎีของ เบตตี้ นิวแมน	215
✧ ทฤษฎีของ จีน วัตสัน	220
✧ ทฤษฎีของ โนลา เพนเดอร์	224
✧ ทฤษฎีของ ไลนินเจอร์	226
ข้อจำกัดของทฤษฎีหลักทางการพยาบาล	234
ข้อจำกัดของการประยุกต์ทฤษฎีในงานพยาบาลอนามัยชุมชน	236
การประเมินทฤษฎี	237
✧ เกณฑ์การประเมินผลทฤษฎี	241
การเลือกทฤษฎีเพื่อใช้ในการปฏิบัติ	246
✧ เกณฑ์ในการเลือกใช้ทฤษฎี	247
สรุป	248
เอกสารอ้างอิง	250

	หน้า
บทที่ 6 การพัฒนาทฤษฎีพยาบาลในงานอนามัยชุมชน	253
คำนำ	253
ลักษณะของทฤษฎีและการพัฒนา	253
การลดทอนทฤษฎีสู่การปฏิบัติ	255
การพัฒนาทฤษฎีจากแนวคิดรวบยอด	259
แนวคิดรวบยอด และการวิเคราะห์	260
ตัวอย่าง แนวคิดรวบยอดเรื่องคุณภาพชีวิต	263
รูปแบบแนวคิดรวบยอดเรื่องภาวะสุขภาพกับคุณภาพชีวิต	263
จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์แนวคิดรวบยอด	265
การสร้างแบบจำลองของแนวคิดรวบยอด	270
ตัวอย่าง แนวคิดรวบยอดการพลิกฟื้นคืนสู่สภาพเดิมด้วยดี	272
จุดมุ่งหมายและการใช้ประโยชน์	276
การนำแนวคิดรวบยอดมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาล/พยาบาลสาธารณสุข	276
ข้อจำกัดและประโยชน์ของการวิเคราะห์แนวคิดรวบยอด	279
ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดรวบยอดและทฤษฎี การปฏิบัติพยาบาล และการออกแบบการวิจัย เพื่อพัฒนาทฤษฎีทางการพยาบาล	281
✧ การพัฒนาทฤษฎี	281
- กลวิธี 1 ทฤษฎี - การปฏิบัติ - ทฤษฎี	281
- กลวิธี 2 ทฤษฎี - การปฏิบัติ	282
- กลวิธี 3 ทฤษฎี - การวิจัย	283
- กลวิธี 4 ทฤษฎี – วิจัย - ทฤษฎี	286
การพัฒนาทฤษฎีด้วยการประเมินแนวคิดรวบยอดของทฤษฎีทางการพยาบาล	287
- การใช้ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์แนวคิดรวบยอดในทฤษฎี	289
✧ การพัฒนาทฤษฎีจากการสังเคราะห์ แนวคิดรวบยอดต่างๆ	291
การพัฒนาทฤษฎีจากการวิเคราะห์-สังเคราะห์แนวคิดรวบยอด	305
✧ การสังเคราะห์ทฤษฎี	306
✧ กระบวนการสังเคราะห์ทฤษฎี	311

ห้องสมุด
วิทยาลัยพยาบาลฯ นครราชสีมา

หน้า

✧ การถ่ายโอนทฤษฎี 314

การพัฒนาทฤษฎีพยาบาลอนามัยชุมชน 315

✧ แบบแผนการพยาบาลอนามัยชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทฤษฎี 316

✧ การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทฤษฎีทางการพยาบาลอนามัยชุมชน 318

✧ ระบบการพัฒนาทฤษฎีทางการพยาบาลโดยรวม 319

- ปัญหาของการพัฒนาทฤษฎี 322

สรุป 325

เอกสารอ้างอิง 327

บทที่ 7 หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาความรู้และการปฏิบัติ 329

คำนำ 329

หลักฐานข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ 329

องค์ประกอบของข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ 331

สิ่งก่อกำเนิดข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ 334

✧ แหล่งหลักฐานของข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ 335

- หลักฐานจากงานวิจัย 335

- หลักฐานจากประสบการณ์ในคลินิก 336

- หลักฐานจากผู้ป่วย ผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ 338

- หลักฐานจากบริบทแวดล้อมการทำงาน 339

- หลักฐานเชิงประจักษ์จากอุปสรรคการปฏิบัติงาน 341

✧ การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการปรับปรุงคุณภาพงานบริการ 344

✧ ความสำคัญของข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ในกลุ่มวิชาชีพสุขภาพ 350

✧ ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์จากกระบวนการและผลลัพธ์การวิจัย 354

- ตัวอย่าง ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาการดูแลครอบครัว 354

- ตัวอย่าง ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เรื่องชุมชน 360

✧ การเคลื่อนย้ายเปลี่ยนกระบวนทัศน์:ความรู้สู่การปฏิบัติโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุน 365

✧การใช้ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ตรวจสอบทฤษฎี 368

สรุป 377

เอกสารอ้างอิง 373

หน้า

บทที่ 8 การประยุกต์ทฤษฎีเพื่อพัฒนาการปฏิบัติพยาบาลอนามัยชุมชน 375

คำนำ 375

ความสำคัญของทฤษฎีในการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ 375

✧ การประยุกต์ทฤษฎีเพื่อพัฒนาการปฏิบัติในสถานการณ์จริง 376

✧ แนวทางการเลือกทฤษฎีมาประยุกต์ใช้พัฒนาการปฏิบัติ 379

ปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทฤษฎี 382

✧ วัฒนธรรมของวิชาชีพพยาบาล 382

- **ตัวอย่าง** กระบวนการขยายทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ระดับบุคคล 383

- ความร่วมมือในการดูแลผู้ป่วย 384

- **ตัวอย่าง** การนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ระดับครอบครัว 392

- แบบจำลองประเมินครอบครัวของแคลการี 400

- **ตัวอย่าง** การประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติระดับชุมชน 402

ข้อจำกัด การประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติพยาบาล 409

การปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การประยุกต์ใช้มีความสำเร็จ 412

สรุป 413

เอกสารอ้างอิง 415

บทที่ 9 การบูรณาการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติพยาบาลอนามัยชุมชน 417

คำนำ 417

จุดเริ่มต้นความรู้ทางการพยาบาล 417

การบูรณาการความรู้ 418

✧ กระบวนการบูรณาความรู้ 419

✧ องค์ประกอบของกลวิธีถ่ายโอนความรู้จากงานวิจัย 420

การบูรณาการความรู้ในการปฏิบัติพยาบาลอนามัยชุมชน 421

✧ ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาล 423

✧ การจัดระดับองค์ความรู้ทางการพยาบาล 424

✧ การสร้างองค์ความรู้ 425

- การพัฒนาริเริ่มสร้างความรู้ใหม่ 426

- การระบุสาระสำคัญของความรู้ 426

- การส่งผ่านแนวคิดรวบยอดเชื่อมโยงความรู้เดิมสู่สถานการณ์ใหม่ 426

✧ การคิดวิเคราะห์วิจารณ์ในงานพยาบาลอนามัยชุมชน 431

ห้องสมุด
วิทยาลัยพยาบาลฯ นครราชสีมา

หน้า

แผนที่แสดงถึงภาพรวมของกลุ่มแนวคิดรวบยอด 433

✧ การพัฒนากรอบแนวคิดในการปฏิบัติพยาบาล ซึ่งมีผู้ใช้บริการเป็นศูนย์กลาง 436

- **ตัวอย่าง** การบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติให้บุคคลเป็นศูนย์กลาง 438

- **ตัวอย่าง** การบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติให้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง 439

การบูรณาการความรู้ด้านจริยธรรมเพื่อเพิ่มคุณภาพการปฏิบัติ 444

✧ จริยธรรมกับการปฏิบัติงานพยาบาล 445

✧ การบูรณาการความรู้จากรูปแบบเชิงระบบในการทำงาน 450

✧ การสังเคราะห์บูรณาการความรู้ทางการพยาบาล 466

สรุป 468

เอกสารอ้างอิง 470

บรรณานุกรม 473

คำสำคัญ 497

ประวัติผู้แต่ง 500